4.

DE

EPHETIS ATHENIENSIVM IVDICIBVS

DISSERTATIO

QVAM

PRAESIDE

FRIDERICO MENZIO

P. P. O. P. DECANO

HABEBIT

IO. TOBIAS KREBSIVS

AVCTOR

IN

AVDITORIO PHILOSOPHORVM

LIPSIAE DIE XXX. SEPT. CIↃ IↃCC XL.

LITTERIS IO. CHRISTIANI LANGENHEMII.

PERILLVSTRI

ATQVE

EXCELLENTISSIMO DOMINO

DOMINO

CHRISTIANO GOTTLIEB DE HOLTZENDORF

DOMINO HAEREDITARIO BAERENSTEINII

SVPERIORIS ET INFERIORIS LICHTENAVIAE ETC.

POTENTISSIMI REGIS POLONIARVM ELECTORIS SAXONIAE

SVPREMI CONSISTORII PRAESIDI EMINENTISSIMO

CVBICVLI REGII COMITI AMPLISSIMO

ET A CONSILIIS REDITVVM PVBLICORVM ETC.

LITTERARVM AVCTORI ET ADMIRATORI ELEGANTISSIMO

HOC QVALECVNQVE ACADEMICVM SPECIMEN

SACRVM ESSE CVPIT

PERILLVSTRI EIVS NOMINI

ADDICTISSIMVS CLIENS

IOANNES TOBIAS KREBSIVS.

Delicium AVGVSTI, ſacrae lux laeta coronae
Tutus Pierii portus et ara chori;
Accipe deuotum conſueta fronte libellum
Hoc TIBI ſacratum ſume ſerenus opus.
Si nequeam pretio, forſan pietate placebo.
Si non rem, ſtudium forte probabo TIBI.
Qui viuit Muſis et delectatur amoenis
Viuit is, HOLTZENDORF; totus in aere TVO.
Quae debet Muſis, TIBI ſunt accepta ferenda;
Gratia praeſidio eſt perſoluenda TVO.
Praeſidio viſura TVO committitur auram
Muſa, patrocinio prodit et aucta TVO.
Annue conanti, pauidoque metum excute corde,
Et ſtudio faueas, ingenioque meo.
Si mihi praeſidium, (pars eſt haec maxima voti,)
Concedas, felix terque beatus ero.
TE pia fama feret penna metuente reſolui,
Poſteritasque TIBI, praemia, grata, dabit.
Viue, valeque diu, florens (Deus annue voto!)
Saxoniae ſplendor, Pieridumque decus.
Longius vt vigeant ſacrae, TE PRAESIDE, Muſae,
Saxoniae vireat Terra ſalute TVA.

§. I.

Facturusne essem operae pretium, si hanc de Ephetis Commentationem in lucem auderem, adspectumque proferre, saepe mecum agitaui, et dubius diu, pendensque animi haesi. Viros enim doctos non defuturos intelligebam, qui aut huius generis Commentatiunculas superbe in vniuersum, fastidioseque contemnerent, aut hanc ipsam, quam optaui, rem ita expositam iam ab eruditis contenderent, vt non fuisset, quare eadem putide a me, ambitioseque tractanda susciperetur. Quae Virorum magnorum, mihique semper suspiciendorum iudicia cum mente, cogitationeque praeciperem, diligentiusque mecum perpenderem, fateor ingenue, commouisse me illa quidem, minime autem ab instituto dimouisse. Quod enim putabam fore, vt Viris quibusdam doctis eam ob causam ingloria mea qualiscunque opella, maleque videretur consumpta, quod alii, qui diu sint in hoc doctrinarum genere, et feliciter versati de eadem re dicere praeoccuparint, id vim habebat eam, vt consilium meum iuuaret, et valde in eo tenendo me, mirificeque confirmaret. Neque vero ita dissolutum me quis, famaeque putet negligentem, vt, cum ab aliquot inde annis mihi meorum Doctorum prudentia sit, diligentiaque a peruersa eorum ratione cautum, qui de materia aliqua satis cognita illa doctioribus disputaturi, quicquid acerbissimas per Lexica exactiones exercendo, et indicum opem odiose efflagitando, corradere potuerunt, eo plagulas aliquot implent, iisdem malis artibus crescere et inclarescere studeam, et Thesauros misere defatigando, aliorumque scrinia impudenter compilando, millies dicta ad fastidium vsque proferre, eademque cantilena obtundere lectores audeam. Quod ne committerem, ad Sigonii Meursiique libros eos, ex quibus Ephetarum cognitionem petendam mihi arbitrabar, legendos ita accessi, vt, si ab his Viris, quam rei postulet dignitas, eam tributam esse intelligerem

huic materiae operam, omne omnino consilium, tanquam inutile illud, deponere me velle, planeque abiicere constituerem. In ipsa autem horum librorum lectione cum obseruare mihi viderer, non fuisse his doctis viris animum accurate satis et diligenter de hac re disputandi, sed ea tantum attingendi, quae ad rem suam praesentem, institutumque facerent, non esse putabam quare me mei consilii de Ephetis differendi poeniteret, sed studiosius paullo incipiebam curiosiusque videre, qua ratione id possem eruditis aliquando probare. Ex eo tempore, quod fuit illud, quo Thomanae Scholae, (cui tot sum, tantisque nominibus deuinctus et obstrictus, vt vnquam soluendo futurum me esse diffidam) disciplina continerer, ex eo igitur tempore diligenter coepi ex ipsis Veterum thesauris colligere, quae ad hanc meam rem pertinere videbantur, eoque ordine ponere, vt formam Commentationis, habitumque induerent, quam nunc in solem pulueremque produco. In quo quidem, etsi non ita magnifice sentio, vt, cum mihi ipsi non semper et vbique satisfecerim, doctis in omnibus satisfacturum me credam; (aetatis id enim est, eruditionisque magis confirmatae) tamen, quando eam saepe adolescentibus obtigisse felicitatem intellexi, vt, quae diligentiae suae, doctrinaeque exhibuerint specimina, ea non tam re sint et maturitate, quam spe et expectatione probata, eam aequitatem etiam me confido ab aliis, humanitatemque consecuturum, vt huius Commentatiunculae dignitatem ex studio meo magis praeclara conandi, quam ex viribus aestiment, et quod minus commode sibi in ea, accurateque videatur disputatum, id et ipsi rei putent, et aetati meae condonandum: Quae cum facile persuaderet, nihil, quod quidem eruditis in hoc doctrinarum genere, elegantibusque commendare satis se, probareque posset, me esse disputaturum, eam mihi iniiciebat religionem, vt totam rem in id tempus distulissem, quo ingenium suam, iudiciumque maturitatem duxisset, nisi Quinctiliani auctoritas cunctantem me, mihique ipsi multa calumniantem ad perficiendum, quod institueram, impulisset hac cohortatione: *Non differendum est tirocinium in senectutem; nam quotidie metus crescit, maiusque fit semper quod ausuri sumus, et dum deliberamus quando incipiendum sit, incipere iam serum est. Quare fructum viridem, et adhuc dulcem promi decet, dum venia et spes est, et paratus fauor. Et audere non dedecet, et si quid desit operi, supplet aetas, et si qua dicta sint iuueniliter pro indole accipiuntur.*

§. II.

Cum autem mihi hunc locum delegissem, in eoque explicando quid

quid doctrinae essem, scribendique facultatis assecutus, experiri constituissem, facile intelligebam auctoritatem legum, quibus adstricta est Disputatio, postulare a me atque exigere hoc, vt, prius ad rei caput ascenderem, et cui Ephetae originem debeant suam, curiosius paullo inuestigarem, quam ad ipsum munus eorum, officiumque exponendum accederem. Quod quidem priusquam facio, quoniam omnis, quae ratione debet, et via procedere Disputatio, a definitionis initiis solet, explicataque nominis notione exordiri, orationis meae aliquam partem collocandam mihi intelligo, consumendamque in eo, vt horum iudicum nomen, eiusque causam, auctoribus Veteribus, exponam. In quo, quamquam non sumus omnium rerum ita ignari, vt hos iudices caedi, eiusque causae inquirendae fuisse nesciamus, tamen, quoniam ratio verborum componendorum minime patitur, nunquam nostrum assensum obtinent, qui ex *ἐπὶ* et *αἷμα* vocem Ephetarum compositam esse contendunt. Suidas inter alias huius denominationis rationes affert etiam hanc: *Ἐφέται ἐκλήθησαν, ἤτοι, ὅτι ἐπὶ αἵματι δικάζουσιν.* Hac vocis exponendi originem ratione, tanquam vana illa planeque inepta relicta, ad alteram illam transgrediamur, quae iure se suo mirifice probauit, et multorum et Veterum et recentiorum suffragia tulit. Est autem ea, quae Ephetas ab *ἐφιέναι* h. e. a prouocando esse dictos doceat. Fuit enim hoc in more positum, cousuetudineque receptum, vt, qui apud Regem causam suam dixerant, ad hoc Ephetarum iudicium possent prouocare: Cuius quidem rei auctorem Draconem nobis edit Pollux lib. VIII. c. X. seg. 125. *δοκοῦσι δ' ὠνομάσθαι* (*Ἐφέται*) *ὅτι πρότερον τοῦ βασιλέως τοὺς ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ κρινομένους ἐξετάζοντος, ὁ Δράκων παρέδωκε τοῖς Ἐφέταις τὴν κρίσιν, ἐφέσιμον ἀπὸ τοῦ βασιλέως πεποιηκώς.* Hic non video quid [a]) Interpretem Latinum mouerit, vt vltima verba redderet, *Dracon iudicium Ephetis hoc permisit ἐφέσιμον, id est, translatitium id a Senatu faciens.* Non enim Senatus decernebat de caedibus praeter voluntatem factis, sed Rex; qui cum antea quaestionem de iis exercere-

a) Equidem non video quomodo Veterum testimoniis hoc, formaeque reipublicae Atheniensium conuenire possit, quod a Senatu Quingentornm ad Ephetas prouocare licuisse dicatur. Senatum enim Quingentorum constat post eiectos demum Pisistratidas a Clisthene fuisse constitutum; Ephetas autem si non Demophoontis, at Draconis tempore floruisse. Quomodo igitur dici possit Ephetis ex inde hoc cognomen fuisse inditum, quia fuerit a Senatu Quingentorum ad eos prouocatio permissa, fateor ingenue me ignorare.

ret, qui fortuitae et inuitae caedis postulabantur, Dracon prouocandi ab eo potestatem ad Ephetas reis permisit. Draconis autem aetate quaestiones de caede ad Regis (secundi inter nouem Archontes) cognitionem pertinuisse, vel Plutarchi locus indicat, qui est in Solonis vita p. 162. Edit. Steph. *Ἀτίμων ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν ἐφετῶν, ἢ ἐκ πρυτανείου καταδικασθέντες ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ* etc. Vbi neminem esse putem, quin concedat, per *βασιλέας* hic nullos alios esse intelligendos, quam qui secundi fuerint in nouem Archontum ordine. Sed de hoc Rege, eiusque officiorum ratione, quoniam in sequentibus commodior erit dicendi locus, non est quare hic agamus. Senatum autem quingentorum non memini me legere a quoquam dici iudicasse de caedibus atque iis fortuito commissis. Xenophon, quamuis diligentem nobis huius Senatus descriptionem, officiorumque, quae obeat, omnium in libro de Republ. exhibeat, tamen ne verbulo quidem mentionem facit potestatis iudiciorum exercendorum de caedibus huic ordini concessae. *Δεῖ δὲ τὴν βουλὴν*, inquit, *βουλέυεσθαι πολλὰ μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον δέξασθαι, καὶ νεωρίων ἐπιμελεθῆναι καὶ ἱερῶν.* Neque vllum huius rei vestigium quisquam deprehendet in iureiurando, quod concipiebant, qui in Senatum hunc erant lecti. vid. Petit. ad LL. Att. p. 192. Maneat igitur quod diximus, Draconem fecisse *τὴν κρίσιν* b) *ἐφέσιμον ἀπὸ τοῦ βασιλέως* h. e. potestatem dedisse a Rege ad Ephetas prouocandi. Etymologus vult ille quidem ab *ἐφιέναι* hoc cognomen Ephetis adhaesisse, sed ita, vt contendat, ab Ephetarum iudicio ad aliud prouocationem non fuisse permissam. *Ἐφέται, ὅτι ἔφεσις παρ' αὐτῶν οὐ δύναται εἰς ἄλλο δικαστήριον γενέσθαι, τουτέστιν ἔκλητος.* Tertiam huius denominationis rationem, quamquam Harpocrationi sese eam, Suidaeque probasse intelligo, tamen vix dignam puto, quam adducam. Volunt enim his iudicibus cognomen Ephetarum propterea fuisse impositum, quod Demophoon, ob raptum Graecis Palladium, eorumque multos interfectos, caussam dixerit in eo iudicio, in quo, *permittentibus vtrisque*, et Argiui et Athenienses sederint. Quorum loca, cum mox laudabimus; poenitet nos hic adducere, ne lasciuire hac in parte, luxuriarique videamur.

§. III.

b) Ἐφέσιμος δίκη s. κρίσις quid sit, docet Pollux lib. VIII. Sec. 62. Suidas Ἔφεσις, ἡ ἐξ ἑτέρου δικαστηρίου εἰς ἕτερον μεταγωγή.

§. III.

In origine autem Ephetarum exponenda, quamquam Viros quosdam doctos dissentire a me, et discrepare intelligo, tamen quo saepius rem, diligentiusque considero', eo magis animus inclinat vt eam a Demophoontis tempore, eiusque iudicio repetendam putem. Cuius quidem opinionis auctores, etiamsi non grauissimos, at non omnino contemnendos producere possum Harpocrationem et Suidam, quorum vterque diserte dicit, in quo Iudicio Demophoon caedis fortuitae reus adfuerit, in eo Ephetas sententiam pronunciasse suam. Harpocrat. in Ἐπὶ παλλαδίῳ. *Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριςοκράτους, δικαςήριον ἐςὶ οὕτω καλούμενον, ὡς καὶ Ἀριςοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσι ἀκουσίου φόνου καὶ βουλεύσεως οἱ Ἐφέται· ἔσχε δὲ τὸ δικαςήριον τὴν τοῦ Παλλαδίου ἐπωνυμίαν, καὶ οἱ δικαςαὶ τῶν Ἐφετῶν ἐντεῦθεν. Ἀγαμέμνονος μετὰ τῶν Ἀργείων σὺν τῷ Παλλαδίῳ προσενεχθέντος Ἀθήναις ἐξ Ἰλίου, Δημοφῶν ἁρπάζει τὸ Παλλάδιον, καὶ πολλοὺς τῶν διωκόντων ἀναιρεῖ. Ἀγαμέμνων δὲ δυσχεράνας δίκην τὸν ἁρπάσαντα* c) *ἀπαιτεῖ· καὶ συνίςαται τὸ κριτήριον ἐπὶ πεντήκοντα μὲν Ἀθηναίων, πεντήκοντα δὲ Ἀργείων, οὓς Ἐφέτας ἐκάλεσαν, παρὰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἐφεθῆναι αὐτοῖς τὰ τῆς κρίσεως.* Suidas cum huius iudicii in Palladio constituti originem tradidisset, in eo Demophoontem pro se dixisse confirmat, *ἐπὶ ν' Ἀθηναίων καὶ ν' Ἀργείων, οὓς Ἐφέτας κληθῆναι (φασιν) διὰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἐφεθῆναι αὐτοῖς περὶ τῆς κρίσεως.* Pausanias tradit ille quidem in Atticis p. 69. Edit. Kuh. In quod iudicium Demophoon caedis praeter voluntatem commissae reus fuerit appellatus, in eo iudicasse quinquaginta Athenienses totidemque Argi-

c) Recepi emendationem Meursii, qui, cum in lib. de Regibus Athen. lib. III. c. 6. hunc Harpocrationis locum, vti vulgo legitur, exhibuisset (Ἀγαμέμνων δὲ δυσχεράνας δίκην, τὸν ἁρπάσαντα ἀναιρεῖ) ita pergit: *Sed an Demophoontem occidit Agamemnon? nemo veterum hoc dicit: itaque corrupta verba interpungo et emendo.* Ἀγαμέμνων δὲ, δυσχεράνας, δίκην τὸν ἁρπάσαντα ἀπαιτεῖ. *Agamemnon vero, indignatus puniri raptorem petit.* Hic mirari satis nequeo, quod cum ipso Meursio auctore, nemo Veterum Demophoontem ab Agamemnone fuisse interfectum dicat, ipse tamen id affirmare non dubitauerit in Lect. Attic. lib. IV. c. 4. Vbi, cum hunc Harpocrationis locum, et eam ipsam lectionem, quam hic improbat ita exhibuisset, vt ne verbulo quidem mentionem faceret ineptae cuiusdam sententiae ita disputat: *Ergo occiso ab Agamemnone ob surreptum Palladium Demophoonte constituti sunt centum iudices* Ἐφέται *ex re dicti; quinquaginta Athenienses, et totidem Argiui.*

uos, quod autem horum iudicum fuerit nomen, id ex eodem fruſtra quaeres. Sigonius libere non dubitat pronunciare a Demophoonte non iudicium ſolum in Palladio, ſed Ephetas fuiſſe conſtitutos. In libro de Republ. Athen. lib. I. c. 3. *Palladii certe*, inquit, *regnante Demophoonte fundamenta iacta omnes conſentiunt, at in exponenda tantae rei origine prorſus diſcrepant. Narrat enim Harpocratio, Agamemnone, et Argiuis cum Palladio ab Ilio Athenas appulſis, Demophoontem Palladium rapuiſſe, et plerosque eorum qui vim propulſabant interfeciſſe, forumque in quo quinquaginta Athenienſes, et totidem Argiui de caede inconſulta, et inſidiis iudicarent, conſtituiſſe.* Sed quantum equidem ex Harpocrationis verbis colligere poſſum, Demophoon, neque forum, neque eos iudices conſtituiſſe, ſed in eo iudicio et his iudicibus dicitur eſſe iudicatus.

§. IV.

Hic vero non defuturum vnum et item alterum eſſe intelligo, qui ſententiae meae, quae Ephetarum originem repetendam eſſe velit ab eo iudicio, in quo Demophoon caedis fortuitae reus reſponderit, huic igitur valde aduerſari dicat, omnemque fidem derogare auctoritatem Pollucis qui lib. VIII. Seg. 125. de Ephetis haec tradit: Ἐφέται τὸν μὲν ἀριθμὸν εἷς καὶ πεντήκοντα. Δράκων δ' αὐτοὺς κατέστησεν. Sed hic quidem neque Pollucis, quae mihi obiicitur, neque aliorum Virorum doctorum mouet me auctoritas, qui neſcio an illius teſtimonio freti a Dracone demum creatos fuiſſe Ephetas contendant. Pollux enim, ſi recte eius mentem capio, loco laudato non tam a Dracone Ephetas conſtitutos, quam eorum numerum ab eo dicit anguſtioribus quaſi terminis fuiſſe circumſcriptum, adeo vt, cum in Demophoontis cauſa centum fuiſſent Ephetae caedi diiudicandae poſiti, Draconis inſtituto nonniſi quinquaginta et vni quaeſtiones de caede committerentur. Si quis autem difficilem ſe, perpugnacemque in concedenda hac mea interpretatione praebeat, ſententiamque Pollucis dicat, conſiliumque in his verbis fuiſſe hoc, vt auctorem Ephetarum ederet, is facilem me ſibi in hac quidem re (quando verba Pollucis vtroque modo accipi poſſunt) admittenda habebit, minime autem talem in retractanda ea ſententia, qua Ephetarum nomen contendi Demophoontis iam tempore floruiſſe, et in eius iudicio ſententiam eos pronuntiaſſe ſuam. In quo quamuis non ſatis conſtanter diſputare videar, qui, cum Ephetarum initium ad Demophoontis tempora referendum eſſe dicam, eorum ſententiae ſubſcribere non dubitem, qui hos iudices, auctore Polluce, a Dracone demum

velint

velint constitutos, tamen duas has sententias, quarum vna aduersari alteri videtur, planeque refragari, ita commode compositurum me confido, ita amice esse conciliaturum, vt nemo meae disputationis perpetuitatem sit constantiamque desideraturus. Quid ergo? erunt forte qui dicant, contendisne hos iudices Demophoontis iam aetate quaestionem de caede habuisse, quorum auctorem ipse concedas esse Draconem? Dico Ephetarum originem ab eo iudicio esse repetendam, in quod Demophoon caedis fortuitae reus fuerit postulatus; at idem ille, qui id affirmo, nec hoc nego eosdem a Dracone quodammodo esse constitutos. Quando enim neque Graecis est, neque Romanis insolens hoc et inusitatum, vt, qui rem aliquam instaurauerit, aut perpolierit, eique elegantiorem tanquam habitum induerit, eum [d]) auctorem, et conditorem dicant, non grauem putamus, turpemque errorem commissuros, si statuerimus, Ephetas in Demophoontis iudicio fuisse illos quidem creatos primum et positos, a Dracone vero maiori dignitate eos, auctoritateque ornatos. Cui quidem sententiae, quemadmodum ratio loquendi non aduersatur, ita res ipsa optime suffragatur. Iam primum cum constet Ephetas in Demophoontis iudicio fuisse electos ex quinquaginta Atheniensibus, totidemque Argiuis, Dracon, quo augustiorem hunc ordinem, amplioremque redderet, Argiuos ex eo videtur eiecisse, solisque Atheniensibus, quinquaginta et vni, in Palladio de caede decernendi potestatem reliquisse. Alterum autem, in quo Dracon dignitatem Ephetarum, auctoritatemque auxerit puto esse hoc, quod, a Rege, qui antea inter caedis reos sedebat, prouocandi libertatem daret reis ad Ephetarum iudicium: qua quidem re quis non intelligit multum splendoris iis, auctoritatisque accessisse? Quid? quod [e]) Dracon

leges

d) Vide, si tanti est Amplis. Cuper. Obseru. lib. III. c. 9. vbi elegans est de ea re disputatiuncula. Vocem ipsam hanc deprehendisse mihi videor ita adhibitam, vt in conditionem meliorem, formamque redigere, significet apud Aristot. lib. II. Polit. c. 12. Ibi Solon, quoniam quem nobilitas iure suo antiquo firmatum quasi, omnique ratione obuallatum iudiciorum exercendorum locum tenuerat, eum primus rescidit, populoque vna cum nobilibus in Tribunalibus sedendi potestatem est largitus, δῆμον καταστῆσαι dicitur: quod quis non intelligit ita esse positum, vt non constituere, siue, vt Florus dicit, facere populum, sed magis ornare eum et augere denotet. Neque aliud si quid video, Pollux voluit his verbis, Δράκων δ' αὐτοὺς κατέστησεν, quam Draconem plus dignitatis Ephetarum ordini auctoritatisque conciliasse.

e) Demost. in Orat. adu. Aristocr. p. 438. ὁ μὲν νόμος ἐστὶν οὗτος Δράκοντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν νόμων παρεγράψαμεν.

leges de caedibus tantum quod non omnes tulit, commode Ephetas, caedibus inquirendis positos, dici potest constituisse, h. e. in formam meliorem eorum iudicia redegisse. Neque minus in eo horum iudicum grauitati videtur, auctoritatique consuluisse, quod, cum in caeteris iudiciis fere omnibus sedere possent iudices triginta annos nati (vt diserte docet iusiurandum, quod exigebatur ab Heliastis vid. Pet. LL. Att. p. 310.) in hoc Ephetarum nemini id concederetur, nisi qui [f]) quinquagesimum aetatis suae annum exegisset. Denique haud scio an omnium maxime augustiorem hunc Ephetarum ordinem, grauioremque reddiderit hoc, quod eorum electionem non caecae cuidam sortium fortunae, sed constanti sapientum hominum consilio et iudicio commiserit. Cum enim Ephetas iudices eos esse vellet Dracon, qui nullius neque odio in iudicando, neque gratiae subscriberent, qui nullius neque precibus, neque gratia, neque auctoritate, nullis denique minis a fidei suae religionisque officio dimoueri se, depellique paterentur, quid tandem fuisset, in quo magis consilium suum posset, prudentiamque aliis probare, quam si Ephetas ita creari vellet, vt eorum optio non dubiae, saepe etiam infelici sortium fortunae, sed Virorum prudentum fidei videretur, diligentiaeque [g]) permissa. In aliis enim iudiciis sedisse iudices non sententiis electos, sed sorte captos vel locus Demosthenis ostendit qui est in Orat. I. contra Aristogitonem p. 494. ἀλλ᾽ ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ᾽ ὅτι βουλομένων εἰς τουτὶ λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεθ᾽ ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἶτα ἀπεκληρώθητε. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέγουσιν. Conf. Enarrator Graecus Aristoph. ad Plut. v. 277.

§. V.

In numero autem horum iudicum tradendo auctores ita conueniunt, vt omnes fere Viris quinquaginta et vno definiant eum et circumscri-

f) Suidas Ἐφέται, ἄνδρες ὑπὲρ ν´ γεγονότες, καὶ ἄριστα βεβιωκέναι ὑπόληψιν ἔχοντες. Et quamuis nemo Veterum, quod ego quidem scio, diserte tradat, consilium, quo non nisi qui aetatis suae annum superassent quinquagesimum in Ephetarum foris sedere possent, id fuisse Draconis, tamen cum Ephetarum iudicium, in causa Demophoontis non nisi ex tempore constitutum, Draconis demum aetate floruisse dicunt auctores, veritatis specie ita moueor, vt non temere me putem, planeque inepte confirmaturum, Draconem, quemadmodum aliis, sic hac re etiam Ephetarum consilium grauius reddidisse. οὐκ ἠγνόει οἶμαι ὁ νομοθέτης, ὅτι οἱ πρεσβύτεροι τῷ φρονεῖν ἀκμάζουσιν.

g) Pollux ἀριστίνδην αἱρεθέντας.

cumſcribant. [h]) Suidas enim, qui ex auctore neſcio quo, ordinem Ephetarum ex LXXX. Viris compoſitum fuiſſe commemorat, hic non eſt audiendus; neque, ſi ex ſuo id ingenio finxerit, eius auctoritas tanta eſſe debet, vt eam potius, quam aliorum ſequendam arbitremur. [i]) Sigonium neſcio, quae Veterum auctoritas mouerit, vt Ephetas conſtitutos fuiſſe diceret ex centum Athenienſibus, totidemque Argiuis, qui [k]) alibi eorum numerum non niſi quinquaginta et vno cohibitum doceat atque circumſcriptum. Pollux, cuius ſententiam plerique et Veterum et recentiorum tuentur, horum iudicum numerum ex optimis quibusque electorum quinquaginta et vno definit et terminat. Quid? quod ipſe l) Demoſthenes, cuius auctoritas omnium maxima nobis debet, et grauiſſima eſſe, eundem, quem Pollux, Ephetarum numerum fuiſſe diſerte tradit. Sed quo liberius potuimus, certiusque, auctoribus Veteribus, numerum horum iudicum definire, eo timidius audemus, religioſiusque certi quid pronunciare de ratione, qua ſint lecti. Tantum eſt de ea re apud Auctores ſilentium. Carolus Sigonius, vir, quemadmodum de Romana, ita de Graeca, et Athenienſium inprimis republica optime meritus, modum eligendorum Ephetarum inueniſſe ſibi eſt viſus in verbis quibusdam Scholiaſtae ad Ariſtophanis Plutum. Ita lib. III. c. 3. in libro de republica Athenienſium condito Vir ille magnus diſputat: *Lectio vero eam habuit vim, vt neminem, niſi aetate et vita ſpectata admitteret, (ſiquidem Suidas niſi quinquaginta annos natus, et moribus probatiſſimis legi negat potuiſſe) et praeterea ſortitionem adiunctam haberet, quod ex verbis quibusdam, quae apud Pluti extant interpretem mihi facile perſuaſerim, cum inquit, ex ſingulis tribubus viros quinque illuſtriores ſumptos, atque ex iis vnum ſorte ad iudicandum poſitum eſſe, neque enim lectio cum ſortitione coniuncta in alios poteſt iudices conuenire quam in Ephetas.* Haec Summus ille Vir. Qui, quamuis Ariſtophanis locum ex Pluto non diſerte oſtenderit, tamen, quoniam in tota illa fabula non potui deprehendere, cui melius poſſint, accuratiusque

 tiusque

h) Ἐφέται ἄνδρες οἵτινες π' ὄντες ἐδίκαζον. niſi forte ſcribendi lapſus hic acciderit, et pro Π' legendum ſit Ν' numero rotundo. Meurſius in Lect. Att. Lib. III. c. 4. pro π' ſcribendum cenſet ς'.
i) Lib. de Republ. Athen. lib. I. c. 3.
k) in eodem libro III. c. 3.
l) in lege quadam, quae eſt in Orat. adu. Macartatum p. 666. γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς (ita enim nullum eſt dubium quin eleganter emendarit Petit: pro inepto ὄιγνωσιν) et verſu vno interiecto, πεντήκοντα καὶ εἷς.

tiusque verba docti viri applicari, nullum eſt dubium, quin in animo habuerit illum, qui eſt v. 277. En tibi ipſa graeca verba: *Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις δέκα ἦσαν Φυλαί. Ἔθος οὖν ἀπὸ πασῶν τῶν Φυλῶν δικαστὰς καθίζειν· εἶτα ἀπὸ μιᾶς ἑκάστης ἐλάμβανεν ἄνδρας πέντε τοὺς ἐπισημοτέρους· καὶ πάλιν ἐκ τῶν πέντε τὸν ἕνα τὸν κλήρῳ λαχόντα ἐποίουν δικάζειν.* In quo quidem, quamuis non is ſim, qui neget, vnum eſſe, et item alterum, quod commode Ephetarum numero videatur et rationi conuenire, tamen, quo accuratius verba haec, conſiliumque Enarratoris conſidero, eo minus animus inclinat vt credam, totum hunc locum ad hanc rem noſtram pertinere. Numerum Ephetarum circumſcriptum fuiſſe et definitum quinquaginta et vno ipſe concedit Sigonius. Sed qua tandem ratione ex Scholiaſtae verbis numerus is poterit conſtitui et terminari? Fac ex ſingulis tribubus, quae erant decem, fuiſſe electos quinque Viros, ſummam eorum conficies quinquaginta. Finge porro ex illis quinque Viris, de ſingulis tribubus ſumptis, vnum ſorte fuiſſe ad iudicandum poſitum, quot erunt iudices? ipſi quinquaginta opinor. Qui vero ſic? quoniam, qui ex illis quinque viris, ex vnaquaque tribu lectis ſorte capiebatur, in numero illo iudicum quinquagenario comprehenſus eſt atque incluſus. Summa igitur omnium iudicum prodit omnino quinquaginta. Quid? quod ipſa Enarratoris verba ſententiam Sigonii interpretationemque non admittunt. Vult enim Scholiaſtes, ex illis quinque Viris, de ſingulis tribubus captis, ſorte vnum fuiſſe conſtitutum, qui iudicaret. In quo neminem eſſe arbitror, quin intelligat, non vnum fuiſſe ad iudicandum ſorte poſitum, quae eſt Sigonii ſententia, ſed decem. In vnaquaque enim Tribu conſtituebantur quinque Viri, adeo vt ſumma eorum prodiret quinquaginta. Iam vero, ex ſingulo numero quinquenario (qui aequabat numerum X. tribuum) creabatur vnus, adeo vt ſorte creati eſſent decem. Conſilium autem Enarratoris in loco adducto eſt hoc, vt exponat nobis et explicet morem iudicum eligendorum, qui in iudicia, quae erant decem, ſua quaeque littera inſignita, ita mittebantur, vt, non quod quisque eorum ſibi optaret, ſed quod ſortium fortuna daret, in eo ſedendi et iudicandi prouinciam acciperet. Cui v. c. littera A obtigerat, is in iudicium, A notatum, abibat, et ſic porro vsque ad litteram K. Vide eum ibi pluribus in hanc rem diſputantem, conf. Kuſt. ad h. l. Quod autem idem Vir magnus vult, Ephetas ex Decem tribubus ita fuiſſe optatos, vt ex ſingulis quinque Viri caperentur, in eo videat vt temporum ratio ſatis conueniat atque conſentiat. Ephetarum enim iudicium

cium dicit ipſe Demophoontis tempore eſſe conſtitutum, diuque ante Solonis Praeturam floruiſſe. Iam vero, niſi graecarum litterarum expertes dici nos, haberique velimus, concedamus neceſſe eſt, Solonis tempore, non in decem fuiſſe, ſed in m) quatuor tantum tribus populum deſcriptum, eamque diſtributionem in decem demum eſſe profectam a Cliſthene n) poſt eiectos Piſiſtratidas. In tanta autem monumentorum, quae modum Ephetarum eligendorum diſerte doceant, inopia, quando nihil certi equidem poſſum affirmare, malo, me hanc rem plane ignorare, ingenue fateri, quam ambitioſe ea, et temere effundere, quibus ipſa Veterum auctoritas refragatur.

§. VI.

Ephetae autem, quamquam interdum etiam ſederunt inter caedis voluntariae reos, tamen plerumque et tantum quod non ſemper quaeſiuerunt de caedibus iis, quae temere fuerint, et praeter voluntatem commiſſae Helladius p. 23. Edit. Meur. Ἀρεοπαγῖται μὲν (οὖν) ἐκαλοῦντο, οἱ τὸν ἑκούσιον φόνον κρίνοντες. οἱ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, (Δελ-

m) Plut. in Vita Sol. p.m. 161. δευτέραν προσκατένειμε βουλὴν, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ΤΕΤΤΑΡΩΝ οὐσῶν.

n) Herodotus auctorem huius deſcriptionis, eiusque cauſam nobis tradit Lib. V. 161. Edit. Camer. Ἀθῆναι, ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχθεῖσαι τυράννων, ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐταῖσι δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον. Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅσπερ δὴ λόγον ἔχει, τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ Ἰσαγόρης ὁ Τισάνδρου, οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· Θύουσι δὲ οἱ συγγενέες αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος. ἑσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης, τὸν δῆμον προσεταιρίζεται. μετὰ δὲ, τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους δεκαφύλους ἐποίησε. Neque vllum eſt dubium, quin Pauſanias ad hunc Herodoti locum reſpexerit, cum in Atticis ſcriberet, ὅτε δὲ ἀντικατεστήσατο δέκα ἀντὶ τεσσάρων φυλὰς εἶναι, καὶ μετέθετό σφισι τὰ ὀνόματα ἀντὶ τῶν ἀρχαίων Ἡροδότῳ ταῦτά ἐστιν εἰρημένα. Pollux autem huius mutationis auctorem edit non Cliſthenem, ſed Alcmaeonem Lib. VIII. C. IX. ſeg. 110. Non itaque video, quibus rationibus ductus Sigonius contendere potuerit, Ephetas ex X. tribubus fuiſſe electos; niſi quis exiſtimare velit, Sigonium ita hoc dixiſſe, vt poſteriora tempora innuerit, in quibus deſcriptio populi in decem tribus facta eſſet. Vbb. Emmium perſpexi cum Sigonio in hac re conſpirare amice et ſentire. De Ephetarum enim optione in Deſcript. Athenienſ. reipubl. ita diſputat. Deſignabantur Ephetae ſic: *Legebantur ex qualibet tribu quini viri, quam maxime graues, aetate quinquagenarii, aut maiores: et his per ſortem deſignatus addebatur vnus, vt eſſent omnes tot, quot ante dixi, (LI.) ad quos in Tribunali ſedentes Archontum, ſecundus Rex, cauſas introducebat.* Conf. Pott. Archaeolog. Graec. p. 109.

φινίῳ, παλλαδίῳ) κοινῶς Ἐφέται. Hesychius in ἐπὶ παλλαδίῳ, δικαστήριον ἔνθα ἐδίκαζον οἱ Ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις Conf. Pollux lib. VII. Sect. 125. Quamnis autem Ephetae caedi inquirendae, eiusque poenis repetundis constituti fuerint, tamen et quaestionem habuisse videntur de iis, qui insidiarum retia aliorum vitae, et laqueos posuerint. Videat. Harpocr. in ἐπὶ Παλλαδίῳ.

§. VII.

In Tribunalibus autem Ephetis assignandis auctores non consentire videntur. Pollux loco saepius a nobis laudato, Ephetas dicit in quinque iudiciis sedisse, ἐδίκαζον δὲ τοῖς ἐφ᾽ αἵματι διωκομένοις ἐν τοῖς πέντε δικαστηρίοις. Reliqui autem fere omnes, qui quidem huius rei mentionem faciunt, potestatem Ephetarum in iudiciis de caede pronunciandi paullo angustius circumscribunt, adeo vt in quatuor tantum Tribunalibus hanc quaestionem exercere eos potuisse contendant. Harpocr. Ἐφέται Δημοσθένης ἐν τῷ κατ᾽ Ἀριστοκράτους. οἱ δικάζοντες τὰς ἐφ᾽ αἵματι κρίσεις ἐπὶ παλλαδίῳ, καὶ ἐπὶ πρυτανείῳ, καὶ ἐπὶ Δελφινίῳ καὶ φρεατοῖ Ἐφέται καλοῦντο. Conf. Suid. in Ἐφέται. Sed facile potest, mea quidem sententia, cum aliis conciliari Pollux vt optime cum iis consentire videatur. Pollux enim, cum Ephetas in quinque Tribunalibus sedisse dicit, nullum est dubium, quin id de temporibus intelligendum esse velit iis, quibus concessum erat his iudicibus etiam in Areopago de caede iudicia habere. Non enim temere contendere me puto, ante Solonis tempora Ephetas potestatem habuisse etiam de caede voluntaria in Areopago decernendi. Neque vero quis ita omnium rerum ignarum me existimet, vt Areopagitas nesciam propter tristem suam, austeramque iudicandi seueritatem antiquissimis iam temporibus foris etiam insignem quandam gloriam sibi, auctoritatemque conciliasse. Apud Paussaniam Messen. c. 5. Messenii dicuntur, quo tempore summa reipublicae apud Archontes esset perpetuos, eo adegisse Lacedaemonios ante bellum ad arbitrium vel Argiuorum, vel Amphictyonum vel denique Areopagitarum, ὅτι δίκας τὰς φονικὰς, addit Pausanias, τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐδόκει δικάζειν ἐκ παλαιοῦ. Concedimus igitur et damus libenter, ante Solonis Praeturam quaestionem de caede voluntaria pertinuisse ad Areopagum; at iidem illi contendimus, in eodem iudicio ante Solonem Ephetas sedisse, et causas de caede voluntaria interdum eorum fidei fuisse, prudentiaeque commissas. Atque hic quidem profecto longe absum vt dubitem, quin rem narrem miram multis, insolenterque quodammodo disputare videar: quos etiam velim atque etiam ro-

gatos,

gatos, vt iudicium contineant, neque prius de me seuere pronuncient, quam rationes audierint, exegerintque meas, quas si me sibi non probasse ostenderint, et tanquam vanas illas conuicerint, profecto non intercedam, quo minus hanc meam sententiam contemnendam, planeque reiiciendam arbitrentur. Ac primo quidem, ante Solonem Ephetas inter caedis voluntariae reos etiam in Areopago sedisse, non absurde, vt mihi quidem videtur, et inepte colligi potest ex eo, quod, auctore Plutarcho, non defuerint, qui propterea Draconis aetate Senatum Areopagiticum fuisse negarent, quod de iudiciis, caedi inquirendae constitutis, nunquam cum Areopagitis, semper autem cum Ephetis colloqueretur.*) Quae quidem ratio, quamquam non satis grauis videtur, satisque apta ad efficiendum quod debet, tamen, nisi haec res fuisset monumentorum auctoritate ita confirmata, vt non in dubium posset, disceptationemque vocari, hi homines profecto mihi non videntur tam parum cauti fuisse, causaeque suae tam male consuluisse, vt eo argumento ad confirmandam sententiam, stabiliendamque vterentur suam. Quid ergo? erunt forte qui dicent, tune in defendenda tua, corroborandaque sententia ad horum hominum auctoritatem confugis, quos ab ipso Plutarcho victos constat et refutatos his verbis: *Ἀτίμων ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν πρὶν ἢ Σόλωνα ἄρξαι, ἐπιτίμους εἶναι, πλὴν ὅσοι ἐξ Ἀρείου πάγου, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν ἐφετῶν, ἢ ἐκ πρυτανείου καταδικασθέντες ἔφυγον?* Nonne hic diserte dicuntur Areopagitae ante Solonem fuisse constituti? audio. nonne iidem de caedibus, auctore Plutarcho, iudicarunt? iudicarint sane, neque negare id umquam sum ausus. Quid autem? infringitne hic Plutarchi locus meam sententiam? mihi quidem non videtur. Neque enim is sum, qui, cum Ephetis ante Solonem in Areopago de caedibus etiam voluntariis iudicandi potestatem fuisse permissam statuam, hoc ita dictum velim, vt omnem omnino quaestionem de caede Draconem Areopagitis ademisse contendam, Ephetarumque iudicio et cognitioni detulisse, quae est sententia magni cuiusdam **) viri; sed potius Draconem arbitrer Areopagitis

 pagitis

*) Cuius quidem rei exemplum est in lege quadam a Dracone lata, a Demosthene autem in Orat. adu. Aristocr. p. 434. exposita. Est autem haec *Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας, καὶ ἄθλων καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγινώσκειν δὲ τοὺς ΕΦΕΤΑΣ.*

**) Sam. Petit. ad LL. Att. p. 243. cum hunc ipsum Plutarchi locum adduxisset paullo post ita differit. *Ante Draconis νομοθεσίαν Areopagitae de caede iudicia reddide-*

pagitis, quoniam multis [o]) aliis eos intelligeret atque iis satis grauibus curis districtos esse, negotiisque distentos, quaestionem de caedibus h. e. molestissimam fere prouinciam, si non plane ademisse, cum Ephetis certe, qui eadem iudicia exercerent, communicasse, et hac ratione magnam partem oneris, quod illi sustinebant, in hos transtulisse. Solon autem, cum Senatum Areopagiticum auctum omni ratione cuperet atque ornatum, Ephetarum de caedibus decernendi ius angustioribus paullo limitibus circumscripsit, adeo, vt iudicia de caede voluntaria ad Areopagitarum, illa autem de caede fortuita ad Ephetarum cognitionem pertinerent, neque his in Areopago, sed in reliquis tantum quatuor iudiciis, inter caedis, temere commissae, reos postea sedere liceret, cum paene ludibrio essent, omnisque eorum dignitas pristina, auctoritasque euanesceret. Neque aliud, si quid video, voluit Pollux cum de Areopagitis et Ephetis disputaret, Ἐφέται τὸν μὲν ἀριθμόν εἷς καὶ πεντήκοντα. Δράκων δ᾽ αὐτοὺς κατέστησεν ἀριστίνδην αἱρεθέντας· ἐδίκαζον δὲ τοῖς ἐφ᾽ αἵματι διωκομένοις ἐν τοῖς πέντε δικαστηρίοις. Σόλων δ᾽ αὐτοῖς προσκατέστησε τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν, κατὰ σμικρὸν δὲ κατεγελάσθη τὸ τῶν Ἐφετῶν δικαστήριον, h. e. Solon autem Ephetis (qui antea de caedibus in quinque Tribunalibus decreuerant) addidit Senatum Areopagiticum, quae res fecit, vt breui Ephetarum iudicium esset nullum. Et haec quidem mea est de Pollucis loco, et quinque Tribunalibus, ab eo Ephetis assignatis, sententia, quam tum demum non vanam putabo, planeque ineptam, si viris iis, qui in hac humanitatis parte diutius sint, feliciusque versati, non omnino displicuisse eam intellexero. Neque vero is sum, qui certa esse et fixa audeam contendere quae dixerim, praesertim in tanto de ea re apud Auctores silentio, sed qui, vt homunculus vnus e multis, non vltra progrediar, quam vt verosimilia sequar, et

quae

redddiderunt, vt ex laudata Solonis lege constat, neque enim tantum est a Draconis Praetura ad illam Solonis interuallum, vt superesse non potuerint, suas scribente leges Solone, qui antequam Draco leges ferret, ab Areopagitarum senatu caedis damnati fuerant. Draco vero, Ephetis constitutis, omne abrogauit imperium, nec illi quamdiu Legibus Draconis stetit Respublica, de caede iudicia reddiderunt, et p. 511. et 512. e Draconis Legibus δικάζοντο τοῖς ἐφ αἵματι διωκομένοις, ἐν τοῖς πέντε δικαστηρίοις, *ius dicebant, caedis reis, scientibus, prudentibus, et vbique.*

o) Suidas Ἄρειος πάγος, ἐδίκαζε δὲ καὶ τὰ φονικὰ, καὶ τὰ ἄλλα πολιτικὰ διώκει σεμνῶς.

*) Draconis tempore quaestiones de caede voluntaria pertinuisse ad cognitionem Ephetarum, perspexisse mihi videor ex Draconis lege, quam, quoniam paullo ante ex Demosthenis oratione adu. Aristocr. p. 434. attulimus, non est quare hic iterum ambitiose transferamus.

quae veritatis aliqua ſpecie valde abblandiuntur, mirificeque ſeſe mihi probant. Sed ex quo, tanquam diuerticulo, oratio eſt digreſſa mea, in id reuertatur. In eo eramus, vt contenderemus, Pollucem, videri illum quidem in tradendo numero Tribunalium eorum, in quibus Ephetae ſederint, ab aliis auctoribus diſcrepare, re autem ipſa, ſi componeretur diligenter et compararetur, optime cum iis conſentire: Quod qua ratione commodiſſime fieri poſſit, an grauiter ſatis diſputauerimus, minime noſtrum eſt interpretari. Reliquos autem Scriptores omnes, ſi ab p) Helladio recedere velis, in Tribunalibus nominandis Ephetisque tribuendis quam amiciſſime conſpirare diximus.

§. VIII.

Poſteaquam ex Veterum monumentis docuimus, quot, et quae Tribunalia Ephetis fuerint aſſignata, age de cuiusque origine et ratione, quantum quidem inſtitutum noſtrum patitur, fuſius paullo accuratiusque diſputabimus. Quoniam autem Ephetis, qui Draconis temporibus ad quintum Tribunal, caedi cognoſcendae poſitum, Areopagum puta, patuerat aditus, interdictus is fuit a Solone et quaſi praecluſus, non eſt quare eo iudicio hoc loco vtamur; ſed orationem noſtram ad exponendam rationem eorum conferemus, in quibus Ephetas ſemper ſediſſe, vna omnium fere et conſentiens auctorum vox affirmat. De Palladii autem origine, quando multi multa dixerunt, ne quis ambitu intelligendi ductos magis, quam rei neceſſitate coactos diſputaſſe nos dicat, in ea exponenda ita verſabimur, vt neque putide tractata haec res, neque negligenter relicta a nobis eſſe videatur. Palladii originem, praeter multos alios, nobis tradit Harpocrat. in ἐπὶ Παλλαδίῳ, quem locum, quoniam ſupra adduximus, hic conſilio praetermittimus, ne otio cuiquam videamur, et litteris abuti. In hoc iudicium poſtulabantur caedis praeter voluntatem comiſſae rei. Heſych. ἐπὶ Παλλαδίῳ. δικαστήριον Ἀθήνησιν, ἔνθα ἐδίκαζον οἱ Ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις. Euſtat. ad Οδυσσ. A. οἱ δὲ δικαστήριον ἱστοροῦσιν Ἀθήνησιν ἐπώνυμον τῆς Παλλάδος. Ἀριστοφάνης, ἄκων κτενῶ σε τέκνον· ὁ δὲ ὑπεκρίνετο, ἐπὶ

p) Edit. Meur. p. 23. ὅτι ἐν ταῖς Ἀθήναις (καὶ οὗτος) τέσσαρα δικαστήρια φονικὰ εἶναι λέγει: α΄, τὸ ἐν ἀρείῳ πάγῳ, ὁ δικάζει τοὺς ἐκ προνοίας τὸν φόνον δεδρακότας. β΄. τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ, ὅπερ ἐτάζει τοὺς ἀκουσίους. γ΄, τὸ (δὲ) ἐπὶ Δελφινίῳ, ὁ συνίσταται ἐπὶ τῶν λεγόντων δικαίως τὴν ἀναίρεσιν πεποιηκέναι. καὶ τέταρτον, τὸ ἐν Φρεαττοῖ, ὃ δικάζει τὸν χρόνον μέν τινα φεύγοντα ῥητὸν, αἰτίαν γε πρότερον ἔχοντα etc. Hic quis non videt temere eſſe, et ſine vlla cauſa omiſſum iudicium τὸ ἐπὶ Πρυτανείῳ. Harpocr. τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ, δικαστήριον ἐστι καὶ τοῦτο φονικόν. conf. Demoſt. in Orat. Ariſtocrat. p. 439.

ἐπὶ Παλλαδίῳ, παρ' ᾧ πάτερ δώσεις δίκην. ἐδίκαζον δὲ κατὰ Πausaνίαν ἐκεῖ ἀκουσίους φόνους οἱ Ἐφέται. quem locum ingenue debere me fateor Henr. Valesio, qui eum adducit in obseruationibus ad Harpocr. Harpocration autem, cum occasionem nos, originemque docuit, age Demosthenem, qui, quo saepius in foro est, causisque versatus, eo melius poterit, diligentiusque consultus respondere, eum igitur excitabimus ita, vt, quae huius iudicii fuerit ratio, quis in eo obtinuerit mos, eum nobis exponat. Audiamus ipsum de ea re dicentem in Orat. adu. Aristocr. p. 438. δεύτερον δ' ἕτερον δικαστήριον, τὸ τῶν ἀκουσίων φόνων φανήσεται συγχέων, τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ, καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ νόμους παραβαίνων· καὶ γὰρ ἐνταῦθ' ὑπόκειται πρῶτον μὲν διωμοσία, δεύτερον δὲ λόγος, τρίτον δὲ γνῶσις τοῦ δικαστηρίου. ὧν οὐδέν ἐστιν ἐν τῷ τούτου ψηφίσματι. ἂν δ' ἁλῷ καὶ δοκῇ τοὔργον εἰργάσθαι, οὐθ' ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύριος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πλὴν ὁ νόμος. τί οὖν ὁ νόμος κελεύει· τὸν ἁλόντα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ, ἔν τισιν ὡρισμένοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδὸν καὶ φεύγειν, ἕως ἂν αἰδέσηταί τις τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. τηνικαῦτα δ' ἥκειν δέδωκεν, ἔστιν ὃν τρόπον οὐχ' ὃν ἂν τύχῃ, ἀλλὰ καὶ θῦσαι, καὶ καθαρθῆναι, καὶ ἄλλ' ἅττα δὴ εἴρηκεν ἃ χρὴ ποιῆσαι. In quo non dubito, quin quisque accuratiorem paullo huius iudicii cognitionem desideraturus, satisfactum sibi, cupiditatique suae a Demosthenis copia esse, diligentiaque fateatur. Neque profecto est, quod quis de Demosthene conqueri possit, nisi vero illud, quod morem in hoc iudicio maxime vsitatum non attigerit. Qui enim ex huius iudicii tanquam certamine victores abibant, ii, caesis prius victimis iusiurandum praestabant, quo Deos testabantur, iudices in hac causa pro fide constantiaque secundum se pronuntiasse, quod ni ita esset, omnes Dii Deaeque grauissime in se, familiamque animaduerterent suam. Moris huius mentio fit apud Aeschinem in Orat. de falsa legatione p. 258. ἢ πῶς οὐκ εἰκότως οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς φονικαῖς δίκαις ἐπὶ Παλλαδίῳ κατέδειξαν, τέμνοντες τὰ τόμια, τοὺς νικῶντας τῇ ψήφῳ ἐξορκίζεσθαι, καὶ τοῦτο ὑμῖν πάτριόν ἐστιν ἔτι καὶ νῦν, τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι τῶν δικαστῶν, ὅσοι τὴν ψῆφον ἤνεγκαν αὐτῷ, καὶ ψεῦδος μηδὲν εἰρηκέναι. εἰ δὲ μὴ ἐξώλη τε αὐτὸν εἶναι ἐπαρᾶσθαι καὶ τὴν οἰκίαν τὴν αὐτοῦ· τοῖς δὲ δικασταῖς, εὔχεσθαι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ εἶναι. In hoc autem Tribunali, quamuis vno omnes auctores ore confirment caedis fortuitae reos respondisse, tamen de iis quoque ibi quaestionem fuisse habitam, qui aliis, insidiarum laqueis, mortem struxerint, Harpocrat. in ἐπὶ παλλαδίῳ. docet. Neque vero equidem facile

affirmaue-

affirmarim, in eo iudicio etiam eos adfuisse, qui voluntariae caedis rei facti essent, quod vult Perizonius, Vir Summus, in animadu. ad Ael. V. H. V. 15. et quem in eam rem adducit ex Isocrat. adu. Callimachum locum, is mihi quidem huc referendus minime videtur.

§. IX.

Secundum Tribunal, in quo Ephetae inter caedis reos sederunt, dicunt omnes fuisse in Delphinio; cuius quidem iudicii originem nos, rationemque doceat Pollux lib. VIII. Sect. 119. *ἐπὶ Δελφινίῳ. ἱδρύθη μὲν ὑπὸ τοῦ Αἰγέως, λέγεται δὲ Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ καὶ Ἀρτέμιδι Δελφινίᾳ. ἐκρίθη δὲ ἐν αὐτῷ πρῶτος Θησεὺς, ἀφοσιούμενος τὸ ἄγος τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνῃρημένων λῃστῶν, καὶ τῶν Παλλαντιδῶν· οὓς ὁμολόγει μὲν ἀποκτεῖναι, δικαίως δὲ ἔφη τοῦτο δεδρακέναι.* Auctor vero Etymologici huius iudicii originem repetendam scribit ex eo, quod Cretenses, importunis quondam tempestatis iniquae fluctibus iactati, ab Apolline autem, in Delphinis formam mutato, seruati, et Athenas transducti, Apollini Delphinio, dignas gratias persoluturi, fanum nomine Delphinii insignitum exstruxerint. vid. in *Δελφίνιος*. In hoc iudicio omnium primum causam suam dixisse Theseum affirmat Pausanias in Atticis cap. XXIIX. *Ἐπὶ Δελφινίῳ δὲ κρίσις καθέστηκεν, ἐργάσασθαι φόνον σὺν τῷ δικαίῳ φαμένοις. ὁποῖόν τι καὶ Θησεὺς παρεχόμενος, ἀπέφυγεν, ὅτε Πάλλαντα ἐπαναστάντα, καὶ τοὺς παῖδας ἔκτεινε. πρότερον δὲ, πρὶν ἢ Θησεὺς ἀφείθη, καθεστήκει πᾶσι φεύγειν κτείναντα, ἢ κατὰ ταυτὰ ἀποθνήσκειν μένοντα.* Quod Pausanias dicit, antequam Theseus in hoc Tribunali iudicum sententiis esset, suffragiisque absolutus, homicidae necessitatem fuisse impositam aut fugiendi aut poenam vita luendi, in eo vereor, vt omnes auctoritatem eius sequendam arbitrentur. Oresten enim manifestae caedis, atque eius voluntariae reum, tamen iudicum calculis fuisse liberatum, quis in antiquitatis memoria tam parum est versatus vt nesciat? Atqui multo ante id esse in Areopago factum, quam Delphinium exstrueretur, iudiciumque Orestis occasionem praebuisse Atheniensibus Delphinii condendi, diserte docet Demosthenes in laudata saepe orat. adu. Aristocr. p. 439. *τρίτον δὲ ἕτερον πρὸς τούτοις δικαστήριον, ὃ πάντων ἁγιώτατα τούτων ἔχει καὶ φρικωδέστατα, ἄν τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐννόμως δὲ φῇ δεδρακέναι· τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ. δοκοῦσι γάρ μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ζητῆσαι τοῦτο πρῶτον οἱ περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαια ὁρίσαντες, πότερ' οὐδένα χρὴ φόνον ὅσιον εἶναι νομίζειν, ἢ τινὰ γ' ἔσθ' ὅσιον νομιστέον; λογιζόμενοι δ' ὅτι μητέρα Ὀρέστης ἀπεκτονὼς, ὁμολογῶν, θεῶν δικαστῶν τυχὼν, ἀποφυγγάνει νομίσαι δίκαιόν*

καιόν τινα εἶναι φόνον. οὐ γὰρ ἂν τά γε δίκαια θεοὺς ψηφίσασθαι. ὡς δὲ τοῦτο ἐνόμισαν, γράφουσιν ἤδη, καὶ διορίζουσι σαφῶς, ἐφ᾽ οἷς ἐξεῖναι ἀποκτινῦναι. Sed in omnia alia abit Meurſius, auctoritateque inductus Euſebii, Oreſtem poſt Delphinium demum fundatum iudicatum eſſe contendit, de qua re Areop. c. XI. ita diſputat. *Demoſthenes in citata oratione, poſt Oreſtem demum hoc tribunal natum ſatis manifeſto dicit.* et paullo poſt, hoc ipſo Demoſthenis loco adducto, pergit. *Atqui Theſeus ſub Aegeo Patre, Oreſtes demum ſub Demophoonte iudicatus; teſte Euſebio, eſtque annorum ſexaginta, plus minusue interuallum. Itaque omnino neceſſarium, aut memoria lapſum eſſe oratorem, aut Auctoribus aliis vſum, quorum ſcripta interciderint.* At Iacobus Perizonius, Vir in omni humanitatis parte longe elegantiſſimus, Demoſthenis auctoritatem ſecutus, minime audiendum cenſet Pauſaniam, et Oreſtis iudicium longe ante Theſei aetatem dicit fuiſſe habitum. ad Ael. V. H. V. 15. Iam vero, quamquam non is ſum, qui inter Summos hos Viros ſedere, et ſecundum alterutrum eorum pronunciare audeam (iudicii id enim eſt elegantioris, doctrinaeque vberioris) tamen, quoniam haec ipſa res ad inſtituti mei rationem quodammodo facit, officii eſſe, partiumque mearum videtur, paucis, quae mea ſit ſententia, exponere. In quo quidem neminem fore puto, qui illud nunc diſputarum me, interpretaturumque eſſe arbitretur, quis horum ſit antiquior Theſeusne an Oreſtes? id tantum agam, vt, quae mihi quidem ſatis commoda videtur, rationem oſtendam conciliandi Demoſthenis cum Pauſania, qui in Delphinio iudicatum vult Theſeum, cum Demoſthenes contra ea Oreſten (quem Demophoontis demum aetate cauſam dixiſſe volunt) in Areopago liberum pronunciatum fuiſſe tradat, eumque occaſionem dediſſe huius Delphinii, iudicii τοῦ φονικοῦ, exſtruendi. Hic vero lubentiſſime conceſſerim, Theſeum egiſſe illum quidem ante Oreſtis iudicium cauſam ſuam in Delphinio, h.e. in ipſo Apollinis templo, neque tunc temporis iudicio caedi inquirendae conſtituto; poſtea vero quam Oreſten Athenienſes viderant caedis manifeſtae, eiusque voluntariae reum, tamen ipſorum Deorum grauiſſimis ſententiis liberatum fuiſſe, in eo ipſo templo Apollinis, vbi ante aliquot ſexaginta annos de Theſeo eadem, quae de Oreſte in Areopago, quaeſtio erat habita, in eo itaque Delphinio eiusmodi cauſas agi voluiſſe videntur, publiceque ſanxiſſe, vt in poſterum legitime in hoc loco de iis quaereretur, qui faterentur quidem caedis voluntariae ſe eſſe reos, iure autem ſe ſuo commiſiſſe eam contenderent. Haec ſcripſeram, cum ecce CONSVLTISSIMVM IAC. HENR.

HENR. BORNIVM idem mecum sentire, non sine insigni aliqua voluptate intelligerem, ex ipsius Commentatione de Delphinio, Atheniensium Tribunali. Et haec quidem mea est qualiscunque de hac re sententia: quae, si cui minus arriserit, videat, an altera illa quodam se sibi modo probet. Athenis existimo duos fuisse locos, vno Delphinii nomine insignitos; quorum alter sacrosanctus fuerit propter aedis, Apollini conditae, religionem, alter autem templo huic affinis, eodemque nomine denotatus, in quo post Orestis iudicium, Tribunal, Delphinium dictum, fuerit constitutum. Et in illo quidem Delphinio s. Apollinis templo, non ineptum, opinor, erit dicere, Theseum pro se dixisse; in hoc autem Tribunali post iudicatum, eundemque absolutum Oresten eos omnes reos causam egisse suam, qui iuste caedem perpetrasse se affirmarent. In quo, cum a laudato Commentationis de Delphinio Auctore eruditissimo recedendum mihi esse intelligam, facile eam humanitatem spero, facilitatemque me consecuturum, vt, quae vnicuique est sententiarum alterius exigendarum concessa libertas, ea et me hic esse vsum, quae est eius humanitas, aeque ferat. In adducta enim Dissertatione §. V. scribit, *Delphinium primitus fuit templum in honorem Apollinis Delphinii aedificatum, in quo postea tribunal constitutum fuisse videtur.* Et paullo post, doctissimus auctor, frustra asserere CL. CASP. BACHETVM A MEZIRIAC, quae ad Plutarch. Thes. Tom. I. p. 31. edit. Dacer. adnotauerat, *Au lieu appellé Delphinium il y avoit d'autres batimens outre le temple d' Apollon et particulierement une salle ou chambre de justice, qui s'appelloit* ἐπὶ Δελφινίῳ. Neque vero, si quid intelligo, adducta in eam rem loca, sententiam infringunt meam. Quod enim tradit Enarrator Graecus Aristophanis p. 207. Edit. Kust. Harpocr. Suidas, Δελφίνιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὅτω καλέμενον, ἘΝΘΑ ἦν τὸ ἐν Δελφινίῳ δικαστήριον, id, vt equidem arbitror, non eam vim habet, vt in ipso templo Delphinio iudicium illud et Tribunal fuisse dicatur; sed quoniam neque Graecis est, neque Latinis insolens, nomina locorum ita ponere, vt τὴν περίχωρον denotent, commode verba accipi posse putem de iudicii loco, qui Delphinio templo adiacuerit. Quid igitur obstat, quo minus hunc Scholiastae locum ita interpretemur, *Athenis est templum, nomine Delphinium, Apollini consecratum; iuxta quod Tribunal est, eodem Delphinii nomine insignitum.* Apud Ael. V. H. II. 25. Graeci dicuntur eodem die felici Marte proelium commisisse ἐν Μυκάλῃ, καὶ ἐν Πλαταιαῖς h. e. iuxta Mycalen, prope Plataeas. ad quem locum dignus est qui videatur Perizonius. In hoc autem Tri-

bunal postulabantur, qui manifesti homicidii crimine tenebantur: quod quidem, si iure se suo perpetrasse ostenderant, eiusque rei rationes prudentiae iudicum, grauitatique probauerant, ab omni omnino poena caedis liberabantur. In quo moris fuit, consuetudinisque hoc, vt quo clarius iuste se aliquem occidisse significarent, Soli gladium sanguine recenti cruentum vibratim ostenderent, et ita Deos testes quasi innocentiae facerent suae. Quod quidem Oresten illum fecisse docet Euripidis fabula, ab eo cognominata v. 818.

Μελάνδετον δὲ φόνῳ
Ξίφος εἰς αὐγὰς ἀελίοιο δεῖξαι.

Ad quem locum Enarrator Graecus haec: *εἰώθησαν οἱ ἀνελόντες τινὰ δικαίως ὡς οἴονται, τῷ ἡλίῳ τὸ ξίφος δεικνύναι, σύμβολον τοῦ δικαίως πεφονευκέναι.* Quae autem res potestatem vnicuique, libertatemque alterius impune interficiendi dederint, docet Demosthenes in Orat. adu. Aristocr. p. 435. Vbi inter alias leges, quae impunitatem homicidae largiuntur, affert etiam hanc p. 436. *ἐὰν φέροντα ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως, εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι κελεύει*: Cuius quidem legis, multae sunt, atque eae variae doctorum interpretationes. Wolfius reddit; *Si quis quem auferentem vel abducentem per vim et iniuriam occiderit, iure caesus esto.* Meursius vero sic: *Quod si quem per vim iniuste spoliantem, aut abducentem, confestim vindicans interfecerit, impune occisum esse iubet.* Qua vtraque interpretatione, nihil dici posse magis alienum a mente Legislatoris et oratoris existimat Doctissimus auctor laudatae dissertationis de Delphinio, et ad verum sensum propius accessisse arbitratur Petitum cum interpretaretur: *Si quis alium iniuste vim inferentem in continenti necassit* etc. Proxime autem Thysium, qui haec legis verba in latinum ita transferret: *Si quidam violentas et iniurias manus inferentem in continenti, defensionis causa, occiderit* etc. Ipse autem, secutus auctoritatem Vigerii, vim verborum, *ἄγειν καὶ φέρειν*, per, *aggredi, inuadere*, exponentis, legem hanc ita interpretandam esse statuit: *Si quis quem violento impetu aggredientem et inuadentem, defensionis causa occidat, impune caesus esto.* Ego, quamuis non ita arrogans sim et insolens, vt de interpretatione huius tanti Viri, quicum neque ingenio sum, neque doctrina vllo modo comparandus, eleganter iudicare me posse credam, aut ita inhumanus, vt, cuius eruditionem soleo, accuratamque disputandi diligentiam admirari, eius sententiam audeam, iudiciumque reprehendere; tamen non esse putem, quare a recepta, vsuque confirmata τοῦ ἄγειν

καὶ

καὶ φέρειν ſignificatione in interpretanda hac lege recedam, praeſertim cum, quam nouam Vigerius attributam velit, ea mihi quidem non graui ſatis, idoneaque auctoritate Veterum ſtabilita eſſe videatur. Quae enim ita attulit duo loca, vt ſignificationem *τῦ φέρειν καὶ ἄγειν*, pro *aggredi, inuadere,* confirmare ſe poſſe confideret, ea mihi quidem minime, quod debent, efficere id videntur. Iſocrates enim in Orat. pro Archidamo cum dicit, *ἄγειν καὶ φέρειν τὺς πολεμίυς, καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλατταν*, nihil aliud vult, quam, *vexare, vrgere, premere hoſtes.* Quid enim dicam de altero illo, qui ex [q]) Ariſtophane laudatur, loco, vbi Strepſiades ita conqueritur, *ἄγομαι, φέρομαι* quis non ſtatim intelligit ita eum eſſe interpretandum, *Vexor a creditoribus, premor ab odioſis iſtis, acerbisque pecuniae exactoribus?* Non igitur eſt, vt a recepta ſignificatione *τῦ ἄγειν καὶ φέρειν*, quae eſt [r]) *hoſtili impetu bona alicuius inuadere, praedam facere et abigere,* ab ea igitur non eſt vt recedamus, praeſertim cum ipſe hic Demoſthenis locus, legisque verba ſignificationem hanc, interpretationemque poſtulare, quin exigere mihi quidem videantur. Sed ne ſolliciti diutius et anxii ſimus in vera vi horum verborum, poteſtateque inuenienda, age Demoſthenem, qui, quo ſtudioſior fuit, cupidiorque legum, earumque rationis penitus cognoſcendae, eo diligentior erit, accuratiorque Interpres, ſed eum excitabimus ita, vt quae vis huius legis ſit, quae ſententia, eam nobis exponat, litesque Virorum doctorum iudex componat. Audiamus illum in laudata Orat. p. 437. cum hanc legem attuliſſet, verſibus quibusdam interiectis, de ea ita diſputantem: *τίνα γὰρ οἴσει ἢ ἄξει βίᾳ ἀδίκως Χαρίδημος; πάντας ἀνθρώπυς. ἴςε γὰρ τῦθ᾽, ὅτι πάντες οἱ ςράτευμα ἔχοντες, ὅτοι ὧν ἂν οἴωνται κρείττυς ἔσεσθαι, ἄγυσι καὶ φέρυσι, χρήματα αἰτῦντες. εἶτ᾽ ὐ δεινὸν, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, καὶ φανερῶς παράνομον, ὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, τὸν ἄγοντα, ἢ φέροντα βίᾳ ταμὰ, ἐν πολεμίυ μοίρᾳ, μὴ ἐξεῖναί μοι ἀμύνεσθαι; εἴ γε μηδὲ τῦτον τὸν τρόπον ἐξέςαι Χαρίδημον ἀποκτεῖναι· ἀλλ᾽ ἐὰν ἀδικῶν* ΑΓΗ *καὶ* ΦΕΡΗ ΤΑ ΤΙΝΟΣ ΛΗΙΖΟΜΕΝΟΣ *ἀγώγιμος ὁ κτείνας ἔςαι.* In quo quis non videt, quod in lege nude erat, et ſine vlla adiectione dictum, id plenius a Demoſthene in interpretatione legis, dilucidiusque efferri per, *ἄγειν καὶ φέρειν τὰ ἐμὰ* et paullo poſt, *ἀδικῶν ἄγῃ καὶ φέρῃ τά τινος ληιζόμενος?* Demoſthe-

q) Nub. v. 240.
r) Videatur Cel. Duck. ad Thucyd. lib. I. 7.

mosthenis igitur auctoritate inductus non dubitem supra laudatam legem hoc modo interpretari: *Si quis, hostili animo et impetu in bona irruentem, eaque diripientem, propulsando defendendoque a se, suisque bonis illatam iniuriam, occiderit, iure is caesus esto.* Promisisse autem legem quandam iis impunitatem, qui, propulsando a bonis suis hominem rapinis viuere consuetum, interficerent, docet diserte Meursius ex Libanii Declam. XXXIII. Ἂν μέν τις ἀφαιρῆται τῶν χρημάτων, ἔδωκεν (ὁ νομοθέτης) εὐθὺς ἀμυνομένῳ κτεῖναι· καὶ καθαρὸς ὁ τοῦτο δράσας νενόμισται. Denique illud quoque attinet dicere, legem impunitatem Medico, si quem male nutriendo, curandoque perdiderat, esse largitam Antiph. Orat. XII. Εἰδ᾽ ὅτι καὶ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἀπέθανεν, ὡς οὐκ ἀπέθανεν, ὁ μὲν ἰατρὸς οὐ φονεὺς αὐτοῦ ἐστιν· ὁ γὰρ νόμος ἀπολύει αὐτόν.

§. X.

Tertium Tribunal, in quo Ephetae de caede pronunciabant, dicitur iudicium in Prytaneo, de quo dignus est qui audiatur Pollux lib. VIII. Sect. 120. τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ (δικαστήριον) δικάζει δὲ περὶ τῶν ἀποκτεινάντων, κἂν ὦσιν ἀφανεῖς· καὶ περὶ τῶν ἀψύχων τῶν ἐμπεσόντων, καὶ ἀποκτεινάντων· προειστήκεσαν δὲ τούτου δικαστηρίου s) Φυλοβασιλεῖς, οὓς ἔδει τὸ ἐμπεσὸν ἄψυχον ὑπερορίσαι. Nemo est qui prima Pollucis verba accuratius possit interpretari quam Harpocrat. in Ἐπὶ πρυτανείῳ δικαστήριον ἐστι καὶ τοῦτο φονικόν· δικάζει δὲ, ἄν τι τῶν ἀψύχων ἐμπεσὸν ἀποκτείνει τινα, τοῦτο δέ ἐστιν, ἐὰν λίθος, ἢ ξύλον, ἢ σίδηρος, ἤτοι τοιοῦτον, καὶ τὸν μὲν βαλόντα ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δὲ εἰδῇ καὶ ἔχει τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον. De eadem re agit Aeschines in Orat. contra Ctesiphontem. Originem autem huius iudicii t) Pausanias scribit esse repetendam ex hoc. Cum regnum Athenis haberet Erechtheus, Sacerdotem, dictum Buphonon, primum bouem ad aram Iouis Poliei mactasse; qui

s) Sigonius legit φιλοβασιλεῖς et interpretatur *Regis amicos.* de qua re ita disputat in libr. de Republ. Athen. lib. I. c. 3. *Regem enim capitales caussas in Areopagum introduxisse, eundemque de rebus inanimatis quaestiones exercuisse, vno in loco notat Pollux, in alio vero suos ipsum amicos, qui Graece* φιλοβασιλεῖς *dicebantur, ei iudicio praefecisse, eosque delapsum telum inanimatum e finibus eiecisse, ex quo intelligi potest, aut regem haec iudicia exercuisse, aut, si regi non vacaret, amicos eis suos praeposuisse.*

t) in Attic. C. XXIIX. Ἀθηναίων βασιλεύοντος Ἐρεχθέως τότε πρῶτον βοῦν ἔκτεινεν ὁ βουφόνος, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Πολιέως Διός· καὶ ὁ μὲν ἀπολιπὼν ταύτῃ τὸν πέλεκυν ἀπῆλθεν ἐκ τῆς χώρας φεύγων. ὁ δὲ πέλεκυς παραυτίκα ἀφείθη κριθείς, καὶ ἐς τόδε ἀνὰ πᾶν ἔτος κρίνεται.

qui, cum, relicta ibi bipennni, excessisset, eam statim liberam fuisse pronunciatam. Quod dicit Pausanias, securim iudicatam, ab omni fuisse culpae crimine liberatam, in eo dissentientem sibi habet, valdeque discrepantem Aelianum qui lib. VIII. c. 3. V. H. tradit, in diebus festis celebrandis Διιπόλια et βουφόνια nominatis, (quae nullum est dubium, quin originem debeant rei, quam exponit Pausanias) cum vnusquisque caedis commissae crimen a se calumniando esset amolitus, et in alium coniecisset, tandem, caeteris omnibus liberatis, securim iudicum sententiis fuisse, suffragiisque caedis proximam declaratam. De rebus autem inanimatis, quae iactu aut lapsu aliquem interfecerant, propterea quis possit suspicari fuisse iudicatum, quod non sine consilio [u]) Deorum et nutu illapsae putabantur. Legis autem huius quae de rebus inanimatis quaeri iubebat, auctorem fuisse Draconem, tradit Pausanias. [x])

§. XI.

Quartum atque id vltimum iudicium, vbi sederunt Ephetae, dicitur δῆμα ἐν Φρεάττει, (ita enim in omnibus locis legendum et scribendum ostendit luculentissime Meursius in Areopago) siue, quoniam in Piraeo erat constitutum, τὸ ἐν πειραιεῖ. Quod quidem nomen suum traxisse a Phreatto, quodam heroe, auctor est [y]) Harpocrat. [z]) In hoc iudicio causam dicebant, qui, cum caedis fortuitae rei essent facti, solumque propterea ad tempus vertere coacti, alium interea consulto et data opera foris occiderant. Quoniam enim ob caedem temere, et praeter voluntatem commissam, propinquis nondum placatis, in patriam occisi redire lex non concedebat reo, et nihilo tamen minus poena homicidii voluntarii erat repetenda, eum locum his reis assignarunt, vbi tuto possent, et sine vllo damni periculo versari, et ex naui causam agere suam. [a]) Pausanias in hoc iudicio omnium primum tradit adfuisse Teucrum, qui a culpa occisi Aiacis quam remotissimum esse se contenderit.

§. XII.

u) Pauf. in Att. C. XXVIII. λέγεται μὲν δὴ καὶ ἄλλα τῶν ἀψύχων αὐτόματα ἐπιθεῖναι σὺν τῷ δικαίῳ τιμωρίαν ἀνθρώποις. ἔργον δὲ κάλλιστον καὶ δόξῃ φανερώτατον ὁ Καμβύσου παρέσχετο ἀκινάκης.

x) Eliac II. καὶ οἱ Θάσιοι καταποντοῦσι τὴν εἰκόνα, ἐπακολουθοῦντες γνώμῃ τῇ Δράκοντος, ὃς Ἀθηναίοις θεσμοὺς γράψας φονικοὺς, ὑπερώρισε καὶ τὰ ἄψυχα, ἤ γε ἐμπεσόν τι ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνειεν ἄνθρωπον: Conf. Suid. in Νίκων.

y) In ἐπὶ Φρεάττοι.

z) Demosth. in Orat. adu. Aristocrat. p. 439.

a) in Att. C. XXIIX. Τεῦκρον πρῶτον λόγος ἔχει, οὕτως (sc. πρὸς ἀκροωμένους ἐκ τῆς γῆς ἀπὸ νεὼς vt paullo ante dixerat) ἀπολογήσασθαι, μηδὲν ἐς τὸν Αἴαντος θάνατον εἰργάσασθαι.

§. XII.

Qui in homicidii crimine haerebant, ii non lubidini propinquorum, ardentique occisi vlciscendi cupiditati concedebantur, sed [b]) aequitati legum, iustitiaeque permittebantur; adeo vt, si quis in ipso immani illo scelere oppressus, hominumque opinione iam esset condemnatus, tamen nisi sententiis iudicum, suffragiisque conficeretur, morti non addiceretur. In qua quidem re eam cautionem fuisse, religionemque cognoscimus adbibitam, vt ne [c]) serui quidem, in ipsa Dominorum suorum caede deprehensi, a cognatis interficerentur, sed cognitioni Magistratus, seueritatique traderentur. Qui igitur et manibus occisi, et suo dolori satisfacere cupiebant propinqui, ii ita demum rem facultatem esse habituram intelligebant, si, quem proximum caedis, adfinemque putabant, eius in ius vocandi, actioneque persequendi a magistratu potestatem impetrassent: Quis autem is Magistratus fuerit, ad quem actio caedis intenderetur non abs re nostra erit anquirere. Vnicuique Archontum id officii constat fuisse, negotiique datum, vt, si commodum videretur, delatum nomen acciperet, et in id iudicium, in quod licebat, rem, actoremque introduceret, quod Graeci dicunt *εἰσφέρειν* s. *εἰσάγειν*. Vlpian. in Midiana p. 151. *εἰσαγωγή (γάρ) ἐστιν Ἀθήνησιν ἀρχὴ τῶν τὰ ἐγκλήματα εἰσαγόντων.* Idem p. 152. *ἄρχοντες δὲ ἦσαν, οἱ ἐν ἑκάστῳ δικαστηρίῳ τὰς κρίσεις εἰσάγοντες.* Regi autem, secundo nouem Archontum, nullum est dubium, quin ea prouincia fuerit, et cura demandata, vt, qui reum caedis alterum facere cuperet, ei actionem daret, actoremque huius criminis in iudicium duceret. Cuius quidem rei, quamuis nullam mentionem faciat Demosthenes in Orat. adu. Lacrit. p. 598. vbi quae Archontis fuerint, quae Polemarchi, et ipsius huius Regis officia exponit, tamen, quoniam aliorum Auctorum testimonia satis id, grauiterque confirmant, non dubito affirmare. Antiph. Orat. XVI. p. 157. et seq. diserte tradit, actionem contra eum, qui scelere caedis se obstrinxisset ad Regem fuisse postulatum. Confirmat Pollux l. VIII. 90. *καὶ τὰς τοῦ φόνου δίκας εἰς Ἄρειον πάγον εἰσάγει, (βασιλεὺς) καὶ τὸν στέφανον ἀποθέμενος σὺν αὐτοῖς δικάζει.* Demosth. in Orat. in Euerg. p. 688. in qua agitur de caedis causa, *πρὸς βασιλέα μὴ λαγχάνειν*. h. e. ne deferas, ne litem intendas homicidae apud Regem. Suidas. *Ἡγεμονία δικαστηρίου· τοῖς Ἄρχουσιν οὐ πάσας πᾶσιν ἐφεῖτο δίκας εἰσάγειν, ἀλλὰ τῷ μὲν Ἄρχοντι ··· τῷ μέν τοι γε Βασιλεῖ, τάς τε φονικάς, καὶ τὰς τῆς ἀσεβείας* etc.

§. XIII.

b) Antiph. p. III. Orat. XIX. XV. c) l. c.

§. XIII.

Cum res a rege esset in iudicium adducta, cognitionique iudicum permissa, omnium primum exigebatur iusiurandum, quod, quoniam et ab actore et a reo praestabatur διωμοσία s. ἀμφιορκία dicebatur. Quod iusiurandum dabat actor huius erat formulae : ἦ μὴν ἀληθῆ κατηγορεῖν; De qua quidem re dignus est, qui audiatur, Demosthenes in Orat. adu. Aristocr. p. 438. In quo loco, etsi de Areopago agit, tamen quoniam ipso Demosthene auctore eadem fuit ratio aliorum iudiciorum, quae quidem caedibus diiudicandis erant, facile poterunt, quae de illo dicuntur, et commode nisi ad reliqua fora omnia, in quibus Ephetae iudicarint, ad illud certe, in Palladio constitutum transferri. Is igitur loco adducto, ἴστε δήπου τοῦθ᾽ ἅπαντες, inquit, ὅτι ἐν ἀρείῳ πάγῳ, οὗ δίδωσιν ὁ νόμος καὶ κελεύει φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον μὲν διεξομεῖται κατ᾽ ἐξωλείας αὐτοῦ, καὶ γένους, καὶ οἰκίας, εἰ τινα αἰτιώμενος εἰργάσθαί τι τοιοῦτον· εἶτ᾽ οὐδὲ κατὰ τύχοντά τιν᾽ ὅρκον, τοῦτο ποιήσει· ἀλλ᾽ ὃν οὐδεὶς ὄμνυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου, καὶ κριοῦ, καὶ ταύρου, καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ᾽ ὧν δεῖ, καὶ ἐν αἷς ἡμέραις προσήκει. Eiusdem iurisiurandi meminit Antiph. in Orat. de Caed. Herod. p. 93. et seq. Hanc actoris πρωμοσίαν sequebatur rei ἀντιμωσία, quae erat, auctore Polluce lib. VIII. sect. 53. ὅρκος ὃν κατηγορούμενος ἀντωμνύει, ἦ μὴν μὴ ἀδικεῖν.

§. XIV.

Haec iurisiuranda excipiebat λόγος s. accusatio et defensio, quae alternis instituebantur. In quo quidem moris fuit, consuetudinisque hoc, vt, si argumentorum essent, rationumque pondera vtrinque grauia, id causam rei magis, quam actoris iuuaret. Antiph. Orat. XIV. p. 113. καὶ μὲν δὴ τὰ ἐξ ἴσου γενόμενα, τοῦ φεύγοντος ἐστι μᾶλλον, ἢ τοῦ διώκοντος. Hic vero humanum illud est institutum notandum, quo reus, cum primam orationem in diluendo crimine consumsisset, causamque suam parum tutam intelligeret, maleque firmam, e patria ita excedere poterat, vt neque accusatoris cupido, neque iudicum auctoritas, neque vlla vllius vis retinere abeuntem, et retrahere posset. Demost. Orat. adu. Aristocr. p. 438. ἂν δ᾽ ἁλῷ καὶ δοκῇ τοὔργον εἰργάσθαι, οὐδ᾽ ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύριος, οὐτ᾽ ἄλλος οὐδεὶς πλὴν ὁ νόμος, etc. Confirmat Pollux lib. VIII. seg. 117 μετὰ δὲ τὸν πρότερον λόγον ἐξῆν φυγεῖν, εἰ τις γονέας εἴη ἀπεκτονώς. Vbi minime equidem putem esse audiendum Petitum, qui, quoniam Solon nullam de parricidio sancierit le-

gem, locum prauum censet, et ita corrigendum, vt pro γονέας, ἐκ προνοίας legatur. Quam lectionem, si Codices admitterent, non esset quare improbandam aut reiiciendam putaremus; nunc autem, cum nulli libri addicant, non satis causae esse videtur, quare ea recipiatur, et recepta loco suo moueatur, quae sensum satis commodum exhibeat. Pollux enim, cum ostendere vellet, quantam vim haec d) lex, auctoritatemque habuerit, et quam diligenter eius ope saluti eorum fuerit prospectum, qui ob caedem commissam solum verterant, non commodius id facere poterat, quam si doceret, caedis reum, post primam defensionis orationem abeuntem, non potuisse retineri, etiamsi vel parentes interfecisset: Quae quidem causa, si qua alia, iustissima fuisset et grauissima rei a fuga retinendi, et ad poenas rapiendi. Sed cum haec id non potuerit efficere, quantominus aliae multo leuioris ponderis. Hunc humanum morem apud Romanos etiam fuisse receptum, vt reo ante diem iudicii liceret abire, vitaeque annos reliquos in aliquo loco transigere, ex Polybio, non contemnendo Auctore, obseruat Rollinus Tom. Quatr. p. 133. de la maniere d'enseigner etc. Qui autem causae se suae confidere satis posse, ab iisque defensionis opibus instructos esse praesidiisque arbitrabantur, vt accusatoris impetum sustinere, facileque depellere se posse crederent, ii orationem suam iterum ad debilitandum in se coniectum crimen, planeque vincendum conuertebant, iudicumque sententias expectabant.

§. XV.

Posteaquam actor suas, et reus dicendi partes egerat, iudices penes quem huius tanquam certaminis esset victoria declarabant. Hic vero, cum magnum sit apud Veteres silentium, difficilis quaedam, neque ab vllo, quod ego quidem scio, expedita oritur quaestio de more iudicandi, qui receptus in iudiciis Ephetarum fuerit et vsitatus. Ego, quemadmodum nihil, nisi quod aliqua certe Veterum auctoritate confirmari possit, audeo affirmare, sic in hac re, quoniam ne minima quidem eius vestigia Auctoris cuiusdam monumentis impressa deprehendisse mihi sum visus, lubricum puto, maximeque delicatum, ad opem coniecturarum decurrere. Illud quidem, auctoritate Antiphontis fretus, pro certo affirmare non dubito, quod, quemadmodum Areopagitae, ita Ephetae etiam in suis foris sub e) dio iudicarint. Quaerenti autem ex me, vtrum sententiis Ephetae

d) Demost. in Orat. adu. Aristocr. p. 433.
e) Orat. XIV. XV. p. 93. ἅπαντα τὰ δικαστήρια ἐν ὑπαίθρῳ δικάζει τὰς δίκας τοῦ φόνου

Ephetae, an calculis condemnarint, an eos ab [f]) ara desumpserint, et in vrnas duas, quarum altera [g]) Κύριος s. Ἐλέου, altera vero Ἄκυρος s. Θανάτου, dicebatur, deiecerint, an mercedem aliquam laboris sui acceperint et qualis fuerit, haec igitur omnia quaerenti, me id ignorare, ingenue responderem. Quodsi Ephetae, adhibitis calculis, eodem, quo Areopagitae, modo iudicarint, et quae caeteris iudiciis erat constituta, eam et ipsi retulerint [h]) mercedem, quoniam de vtraque re multi multa dixerunt, non est quare putide eam, odioseque exponam: Sin autem horum iudicum ratio in absoluendis aut condemnandis reis ab Areopagitarum erat diuersa, in tanta monumentorum inopia, quae nostrae hac in parte satisfaciat cupiditati, qui huius rei cognitionem postulet a me et exigat, arbitror esse neminem.

§. XVI.

Cum quis, fortuitae caedis reus, Ephetarum siue calculis esset, siue sententiis condemnatus, is extra patriam exilii onus sustinebat per vnius anni spatium; in quo, si cognatum aliquem occisi placarat, sine omni damni periculo redire poterat. Demosth. orat. adu. Aristocr. p. 438. τὸν ἁλόντα ἐπ᾽ ἀκουσίῳ φόνῳ ἐν ἐνιαυτῷ ἀπελθεῖν ταχτὴν ὁδὸν καὶ φεύγειν, ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. Quodsi ita accideret, vt nulli omnino adessent, qui aut necessitatis vinculo cum occiso fuerant, aut cognationis aliquo coniuncti, quibus homicidam, redire cupientem, satisfacere oportebat, decem, si vellent, Viri ex ea Decuria, cui occisus adscriptus fuerat, huius rei cognitionem habebant, et si Ephetae antea pronunciarant, hunc homicidam fortuito hoc crimen commisisse, ei poterant hi decem Phratores redeundi in patriam potestatem concedere, sed ita, vt Ephetae ipsi de ea re simul deliberarent atque decernerent. Demosth. orat. adu. Macartat. p. 666. ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ, ἢ ἀδελφὸς, ἢ υἱεῖς πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν· ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δ᾽ ἄκων, γνῶσι δ᾽ οἱ πεντήκοντα καὶ [i]) εἷς ὡσιν οἱ Ἐφέται ἄκοντα κτεῖναι,

φόνου. οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα, ἢ ἵνα, τοῦτο μὲν, οἱ δικασταὶ μὴ ἴωσιν εἰς τὸ αὐτὸ τοῖς μὴ καθαροῖς τὰς χεῖρας· τοῦτο δὲ, ὁ διώκων τὴν δίκην τοῦ φόνου, ἵνα μὴ ὁμορρόφιος γένηται τῷ αὐθέντῃ.

f) Demosth. de Corona p. 332. de Areopagitarum Senatu: καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε· ad quem locum Vlpianus p. 77. ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, ἤτοι ὅτι ἐκεῖθεν λαμβάνουσα τὰς ψήφους, οὕτως ἐδίδου, ἢ ὅτι τὰς χεῖρας ἐπιθεῖσα τῷ βωμῷ καὶ θύουσα, μετέθηκεν ἐπὶ τὰς ψήφους τὴν χεῖρα γέμουσαν.

g) Scholiast. Aristoph. ad Equites c. 1147. Conf. eundem ad Vespas. v. 985.

h) Quis fuerit μισθὸς δικαστικὸς passim docet Aristophanes eiusque Enarrator Graecus vid. Illustr. Sphanh. ad Plut. 329.

i) Wolfius legendum putat ὦσιν τὴν ψῆφον. Petit. ad LL. Att. p. 522. duas

ἐσέσθων οἱ φράτορες, ἐὰν θέλωσι, δέκα. τούτοις δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων. Prima verba, ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ, ἢ ἀδελφὸς, ἢ υἱεῖς πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν, duplici modo accipi possunt et explicari: quorum alter est hic: *si autem oportet* (*sc. homicidam*) *satisfacere v. c. patri, si superstes sit, aut fratri, aut filiis, hi omnes sc. sunt placandi, aut vnius, qui prohibet redire in patriam homicidam, valebit auctoritas.* Hunc nobis fere sensum legis exhibuit Petitus, et qui eum religiose est secutus Pott. in Archaeolog. Graec. p. 191. Sed vt dicam, quod sentio, non satis accommodata haec legis interpretatio mihi quidem videtur et apta ad mentem auctoris: Qui parum profecto imprudentibus homicidis, in quorum tamen gratiam leges dicantur latae quam [k]) humanissimae, his igitur parum prospexisset, si eorum reditum in patriam, ab vnius hominis duri, et in remittendis commissis difficilis lubidine pendere voluisset. Sed melius profecto, sapientiusque horum saluti consuluit legislator, qui his homicidis, per vnius anni spatium praeclusum, in patriam reditum ita rescidit, si homicida aliquem ex propinquis occisi placasset. Docet id diserte lex, quae est in orat. Demosth. adu. Aristocr. v. 438. quam, quoniam paullo ante laudauimus, non est vt iterum adducamus. Confirmat Vlpianus in Midiana p. 160. εἰ γὰρ δεηθείη ΤΙΝΟΣ τῶν συγγενῶν τῶν τοῦ ἀνῃρημένου, εἶτα ἐκεῖνος ἐπιτρέπει, καταλύεται ὁ φόνον ἀκούσιον δράσας. Ex quo vtroque loco, mea quidem sententia sole est clarius, non fuisse imprudenti homicidae interclusum in patriam reditum, si aliquem ex cognatis occisi placasset. Quod quo diligentius considero eo magis animus inclinat vt putem haec verba ita latine esse reddenda: *Si homicidam oportet satisfacere patri, si superstit, aut fratri, aut filiis,* (et hi satisfieri sibi sunt passi) *omnium potius, qui sunt placati, quam vnius, qui reditum prohibere conatur, valebit auctoritas.* Non enim insolens hoc Graecis puto, inusitatumque esse, vt ante τὸ πρὶν s. ἢ, saepe subintellectum velint μᾶλλον. Euripid. Hecub. v. 498.

Φεῦ, φεῦ, γέρων μέν εἰμ', ὅμως δέ μοι θανεῖν
Εἴη, πρὶν αἰσχρᾷ περιπεσεῖν τύχῃ τινί.

h. e. millies mortem oppetere mallem, quam etc. Eodem modo τὸ μᾶλλον subaudiendum esse ante τὸ ἢ quisque videt in hoc Homerico:

Βούλομαι ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.

Sed de hoc loquendi more et Graecis et Latinis vsitato egit Iensius in Lect. Lucian. p. 279. Quae sequuntur in hac lege verba, ἐὰν

vltimas syllabas censet inducendas, cui subscribo.

h) Demosth. in Midiana p. 391. οἱ φονικοὶ νόμοι τοὺς ἀκουσίως ἀποκτινύντας αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας ἠξίωσαν

ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ κτείνῃ δ' ἄκων, γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς οἱ Ἐφέται, ἐσιέσθων οἱ Φράτορες, ἐὰν θέλωσι, δέκα, eorum ſenſum vult Petit. ad LL. Attic. pag. 522. eſſe hunc: *Si quis e cognatis, quorum ius et fas eſſet αἰδεῖσθαι, nollet tamen, Ephetae hac de re cognoſcerent, et homicidae gratiam facerent, ſi ita videretur. quorum cognitioni et iudicio intereſſe poterant, ſi vellent illius, qui caeſus fuerat, Phratores ad decem vsque:* qui quidem ſenſus, quomodo ex Graecis elici poſſit, hebetior ſum, quam qui videre poſſim. Verba enim haec, γνῶσι δ' Ἐφέται mea quidem ſententia non indicant, *Ephetis fuiſſe permiſſam poteſtatem homicidae reditum concedendi*, ſed volunt hoc, *et ſi Ephetae iudicarint caedem fortuito fuiſſe commiſſam.* Neque eſt in his verbis ἀπόδοσις, quam Grammatici vocant, (coniungenda enim cum praecedentibus, ad eaque eſſe referenda docet particula δὲ) ſed in his ἐσιέσθων. Quare ego verba ita interpretarer: *Quod ſi autem nemo cognatorum adſit*, (cui ſcil. homicidam ſatisfacere oportet) *et caedem homicida fortuito commiſerit, eamque talem iudicarint Ephetae, adſint decem, ſi velint, Phratores* (qui ſcil. rem cognoſcant et homicidae veniam dent.) Vltima legis verba, τούτοις δὲ οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων, Wolfius interpretatur, *ab his autem quinquaginta et vnus ex optimatibus deligantur.* At in Animaduerſionibus ad h. l. legendum cenſet, τούτους δὲ etc. quae quidem lectio, ſi admittitur, ſenſum longe alium, atque priori illi plane contrarium exhibet, *hi ſc. Curiales deligantur a quinquaginta et vno Ephetis;* cum altera illa indicet, *a Curialibus electos fuiſſe quinquaginta et vnum Ephetas.* Ego, qui Wolfii emendationem, et receptae lectionis interpretationem quemadmodum non omnino probo, ita etiam reprehendere non audeo, Datiuum ita h. l. eſſe poſitum arbitrer, vt indicet, *horum Phratorum auctoritate, conſilio et iuſſu eſſe eligendos Ephetas.* Frequens enim eſt is, et apud Graecos, et Latinos Datiui vſus, vt doceat, *in cuius vſum, vel commodum, vel gratiam, vel honorem denique* aliquid fiat. Vid. elegantiſſimus Perizon. ad Ael. V. H. lib. II. c. 20. et lib. VII. c. 8. Vide igitur, an non rectius latine redderentur verba, *horum Phratorum iuſſu et auctoritate quinquaginta et vnus eligantur ex optimis quibusque.*

§. XV.

Atque hic quidem finem Commentationi imponere conſtitueram, cum difficilis quaedam, neque ab vllo, quod ego ſcio, non dicam expedita ſed ne mota quidem, quaeſtio mihi ſuborireretur, cum

quaeritur, quamdiu nomen Ephetarum, iudiciaque floruerint. Quam quidem quaeſtionem non ita propono, vt eius difficultatem tollere me poſſe credam; (quod quidem nemo opinor, ſeuere a me exiget, qui cogitat, ne Meurſium quidem, at quantum Virum! certum aliquod potuiſſe tempus conſtituere, in quo Areopagitarum auctoritas fuerit ſublata) ſed vt forte vnum aliquem eruditorum excitem, cuius doctrina meae, forſitan etiam aliorum, huius rei cognoſcendae cupiditati ſatisfaciat. Ego quidem, etſi praeclare ſcio, illo Solonis conſilio, quo Senatum Areopagiticum Ephetis adiunxerit, iisque cognitionem, quam antea habuerant, quaeſtionemque de caede voluntaria ademerit, eorum auctoritatem valde [1]) concuſſam eſſe atque labefactatam; tamen non eo inclino vt contendam, tempore Solonis Ephetas ita iacuiſſe, vt omni omnino eſſent de caedibus decernendi iure priuati, ſed putem hanc prouinciam eos ad id tempus obtinuiſſe, quo, vti omnis Graecia, ſic Athenienſes etiam Romanorum arbitrio ſe, legibusque ſubiicerent. Tunc enim temporis Areopagus, Heliaea, iudicium in Delphinio, et Senatus Quingentorum ceſſauit, omnisque Athenienſis reipublicae adminiſtratio ab Romanarum legum auctoritate pependit. Quod diſerte tradit ſua aetate accidiſſe Theodoretus, quem ſub vtroque Theodoſio vixiſſe dicunt, lib. IX. Therapeut. Καὶ ἀργεῖ μὲν παρ᾽ Ἀθηναίων ὁ Ἄρειος πάγος, καὶ Ἡλιαία, καὶ τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ δικαστήριον, καὶ ἡ πεντακοσίων βουλή. Quem locum liberaliter fateor me debere Meurſio, qui eum laudat in Areopago. Theodoretus, quamquam non dicit, Ephetas tunc temporis deſiiſſe in iudiciis ſuis quaeſtiones de caede exercere, tamen, quando iudicium, in Delphinio dictum, hanc fortunam habuiſſe tradit, in eoque vna omnium, et conſentiens vox Ephetas, neque vllos alios iudices ſediſſe confirmat, parum abeſt, quin affirmare audeam, hoc ipſo tempore dignitatem Ephetarum fuiſſe, auctoritatemque ſublatam.

1) Pollux lib. VIII. Σόλων δ᾽ αὐτοῖς (Ἐφέταις) προσκατέστησε τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, κατὰ σμικρὸν δὲ κατεγελάσθη τὸ τῶν Ἐφετῶν δικαστήριον.

